

STATUS KOSOVA I METOHIJE ZA SADA BEZ PROMENA

BEOGRAD - Premijer Srbije Zoran Djindjic izjavio je da je na skupu o Balkanu, održanom u Njujorku u okviru Svetskog ekonomskog foruma, ocenjeno da bi stvaranje novih nacionalnih država u regionu samo otežalo dalju integraciju u evropske i svetske tokove. Djindjic je rekao za radio "Glas Amerike" da je bilo reci o statusu Kosova "samo utoliko što se postavilo pitanje da li je to sledeća država koja treba da nastane i da odvoji region od evropskog toka, ili će to da se resi bez promena granica i nekim kompromisom...".

- Niko se nije usprotivio tom predlogu da se izvrši pritisak da ipak taj državni status kvo ostane sacuvan jer se otvaranje Pandorine kutije pokretanjem pitanja novih državnosti sigurno ne bi završilo na tome nego bi zahvatilo i Makedoniju i ko zna šta jos - ocenio je on. Srpski premijer je ocenio da je na Balkanu potrebno zaustaviti proces dezintegracije i nametnuti pristup integracije u cilju uskladjivanja sa svetskim trendovima globalizacije, saradnje i umanjivanja znacaja granica.

Potpredsednik vlade i predsednik KC za KiM Nebojsa Covic u razgovoru sa Specijalnim predstavnikom UN za ljudska prava Zozeom Kutiljerom

Potpredsednik Vlade Srbije i predsednik KC za KiM Nebojsa Covic izjavio je nakon razgovora sa g. Kutiljerom da "...svi pocinioci zlocina na KiM moraju da odgovaraju za ono sta su ucinili..."

"Na pitanje kako mi vidimo resavanje ljudskih prava na prostoru KiM, i na kompletnim nasim prostorima, odgovorio sam da je prvo vazno da sve kompromise i kalkulacije izbacimo i da primenimo zakone i medjunarodna pravila, u smislu da svi pocinioci zlocina moraju za to da odgovaraju," rekao je Covic. On je dodao da se to mora ciniti "...bez kalkulacije u smislu da cete se vi uplasiti sta ce nam se dogoditi sa vojnicima, policajcima i administracijom, ili cete se uplasiti ako to kazete javno, kakav ce nam politicki rejting biti..."

Covic je Kutiljeru preneo ocenu da dogadjaji na KiM kao i blokada politickog procesa o izboru predsednika i premijera Kosova mogu jako negativno da se odraze na jug Srbije.

SAOPSTENJE ZA JAVNOST

Odbor Svetog Arhijerejskog Sabora Srpske Pravoslavne crkve za Kosovo i Metohiju na svojoj trecjoj redovnoj sednici održanoj u zgradi Patrijarsije u Beogradu 6. februara 2002. godine pozabavio se aktuelnim položajem srpskog naroda i Srpske Pravoslavne Crkve na Kosovu i Metohiji. Konstatovano je da se taj položaj nije promenio i da postoje ozbiljne teskoce za opstanak srpskog naroda na tim prostorima.

Saslusavsi izvestaj Episkopa Rasko-Prizrenskog Artemija o svakidasnjim problemima sa kojima se nas narod susrece na terenu i posle tri godine od dolaska medjunarodne zajednice, kao i posle diskusije, Odbor je izrazio zabrinutost zbog vise problema.

Sa zabrinutoscu je konstatovano da je bezbednosna situacija u kojoj se nalazi preostali srpski narod na Kosovu i Metohiji veoma teska.

Od resavanja položaja preostalih Srba na Kosovu i Metohiji u mnogome zavisi ostvarivanje programa povratka prognanih u svoje domove. Prognanici sa Kosova i Metohije budno prate zivot svoje brace koja su ostala u selima i domovima i na osnovu stanja u kome se oni nalaze donosice odluke o svom povratku.

Odbor je izrazio posebnu zabrinutost zbog materijalnog i ekonomskog stanja naseg naroda na Kosovu i Metohiji, koji je vec tri godine lisen mogucnosti da zivi od svoga rada.

Odbor smatra da bi za resavanje svakodnevnih zivotnih pitanja i problema bilo neophodno vece i vidljivije prisustvo Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, u vidu njihovih kancelarija. Istovremeno, pozivamo odgovorne da resavanju kosovsko-metohijskog pitanja pristupaju drzavnicki i svenarodno a ne partijski.

U tom smislu Odbor zahteva od medjunarodne zajednice, kao i od organa vlasti savezne drzave i Republike Srbije vecu angazovanost u stvaranju uslova za normalniji zivot Srba koji su ostali na Kosovu i Metohiji, a onda i uslova za povratak prognanika.

Odbor je sa zaloscu konstatovao da izbegli Srbi sa Kosova i Metohije koji su nasli utociste u preostalom delu Srbije i u Crnoj Gori i dalje zive u vise nego teskim uslovima, koji se neprestano pogorsavaju.

Zabrinuti dogadjajima koji se u novije vreme desavaju u Kosovskoj Mitrovici i Strpcu, clanovi Odbora pozivaju svoj narod na toleranciju, umerenost i trezvenost u kontaktima kako sa predstavnicima medjunarodne zajednice tako i sa svojim sugradjanima, bez obzira na veru i narodnost, apelujuci da sve svoje potrebe i probleme resavaju na miran i demokratski nacin. To je put koji vodi sve u bolju buducnost.

U nadi da ce resavanje ovih aktuelnih problema biti pokrenuto sa mrtve tacke, Odbor priziva blagoslov Boziji na sve koji treba i koji mogu da doprinesu konacnom resavanju svih napred navedenih problema, kako bi svi stanovnici Kosova mogli sa vecim optimizmom gledati u svoju buducnost.

Protesti Albanaca u Pristini

TRAZE OSLOBADJANJE BIVSIH CLANOVA OVK

Pristina, 4. februara (Tanjug)

Oko 5.000 Albanaca protestovalo je danas u Pristini protiv hapšenja, pre nedelju dana, trojice bivših pripadnika Oslobođilacke vojske Kosova, zahtevajući njihovo oslobađanje, kao i oslobađanje još jednog bivšeg pripadnika OVK, koji je takodje uhapšen.

Policija UN i Kfor uhapsili su prošlog ponedeljka trojicu Albanaca osumnjiceni da su počinili ratne zločine 1998. i 1999. godine.

"Kako možemo verovati UNMIK-u?", bila je jedna od parola koje su nosili demonstranti. Oni su optuzili administraciju UN da se okomila na bivše članove OVK, javlja AFP. Kosovski Albanci protestovali su i u sredu i četvrtak zbog ovih hapšenja.

Mihael Stajner o položaju Pokrajine

STATUS KOSOVA SE NEĆE BRZO RESITI

BERLIN (Beta) - Novi šef Unmika Mihael Stajner očekuje da će pitanje konačnog statusa Kosova biti rešeno tek za "dugi niz godina", piše list "Berliner cajtung" pozivajući se na saznanja iz kruga Stajnerovih saradnika.

Pritom je, navodi list, "otvoreno da li će Kosovo biti nezavisno kako žele Albanci, ili će postati deo konfederacije". Prema Stajnerovoj oceni, "od odlučujućeg značaja jeste da se ljudima na Kosovu otvori evropska perspektiva". Kako je "u Evropi, koja se sve više objedinjava, nacionalni suverenitet ionako ograničen, relativizira se i značaj državne nezavisnosti kao cilja".

Dnevnik "Frankfurter rundschau", pozivajući se na iste izvore, piše da Stajner računa da će "za 15-20 godina kroz integraciju Balkana u EU, Brisel biti važniji od nacionalne države". Iz krugova Stajnerovih saradnika "Berliner cajtung" prenosi i stav da se moguća rešenja za Kosovo "moraju usaglasiti i sa susednim državama i vladom u Beogradu".

Bin Laden dobija dve trećine prihoda od kriminala na Kosovu

NICOVIC: VJ I MUP JOS OVE GODINE NA KOSOVU

BEOGRAD - Promene u američkoj politici posle terorističkih napada na Njujork i Vasington, kao i saznanja o razmerama terorističkog uticaja na Kosovu, rezultirace već tokom ove godine uključivanjem jugoslovenske vojske i policije u međunarodne snage na Kosovu i Metohiji. Osim toga, najverovatnije će, zbog novog američkog stava, doći i do promena u sudskom procesu protiv Slobodana Milosevica u Hagu - kaze za "Blic" Marko Nicovic, potpredsednik Borda direktora Medjunarodnog policijskog udruženja za borbu protiv droge, posle sastanka ovog borda koji je od 25. do 27. januara održan u Njujorku.

Prema Nicovicu, američke bezbednosne agencije utvrdile su da je Osama bin Laden od 1996. do 2001. godine na području Kosova i Albanije, u trgovinu drogom, oružjem, robljem, krađenim automobilima, otmice i druge oblike organizovanog kriminala, uložio oko 200 miliona dolara. Maska za Bin Ladenove poslove bilo je navodno građevinsko preduzeće sa 500 zaposlenih u Albaniji. Preko ovog preduzeća i brojnih terorističkih celija, navodi Nicovic, Bin Laden je, uz pomoć Hasima Tacija, generala Rahima Ademija, koji je sada u Hagu, i još nekih albanskih lidera finansirao borbu protiv jugoslovenskih snaga na Kosovu, ali i stvaranje kriminalnih organizacija. Prema procenama američkih agencija, Bin Laden sada dobija dve trećine prihoda koje ostvari organizovani kriminal na Kosovu.

- Svi ustupci jugoslovenskim vlastima posle 11. septembra u funkciji su promena američke politike. Tokom ove godine smanjice se pritisci na SRJ u vezi sa Kosovom, naša vojska i policija dobice pomoć u naoružanju i tehnici, najverovatnije će im biti dozvoljeno da se pomesaju sa međunarodnim snagama na Kosovu i dobice ovlašćenja za borbu sa albanskim terorizmom. Osim toga, sigurno je da će doći do većeg uključivanja infrastrukture novih kosovskih vlasti u sistem SRJ. Što se tiče procesa Milosevicu u Hagu, moguće je da će optužnica za Kosovo biti čak i ukinuta zbog tumačenja da su akcije bile deo borbe protiv terorizma. U svakom slučaju, Amerikanci neće insistirati na njoj - objašnjava Marko Nicovic.

Zbog najnovijih otkrića, tvrdi Nicovic, optužnica protiv Milosevica za zločine u Bosni biće veoma tanka. Amerikanci su otkrili da islamski fundamentalisti imaju veliki uticaj u Bosni i da je veliki broj mudžahedina dobio bosansko državljanstvo. -Početkom januara u Sarajevu su uhapšeni Bensajal Belkadjem (41), bosanski državljanin rodom iz Jemena ili Alzira, i još petorica njegovih ljudi. Satelitskim prisluškivanjem telefona Amerikanci su, nezavisno od bosanskih vlasti, otkrili da su održavali vezu sa Abi Zidajem, saudijskim Palestincem, koji im je direktno prenosio naredbe Bin Ladena. Oni su planirali da ovih dana izvedu samoubilačke napade na američku ambasadu u Sarajevu i bazu u Tuzli - kazao je Nicovic.

Američke agencija za borbu protiv droge utvrdile su i da se posle napada na Avganistan, centar proizvodnje heroina u svetu pomerio u trougao Tajland-Burma-Laos, kaže Nicovic.

Z. Dojic

ALBANCI DOSTAVILI RUSIMA INTERVJU MILOSEVICA

Moskva, Rim, Hag, 4. februara (Beta)

Predstavnik pres-sluzbe lidera kosovskih Albanaca Ibrahim Rugove u Rimu potvrdio je danas da je agenciji Itar-TASS dostavio navodni intervju sa bivšim jugoslovenskim predsednikom Slobodanom Milosevicem, ali je odbio da kaže na koji način je intervju dobijen.

Kako prenosi Itar-TASS iz Rima, šef biroa "Kosova- pres" u Italiji Stefano Silenci rekao je da njegova agencija deluje pod

neposrednim rukovodstvom Rugove.

"Mi za sada ne nameravamo da komentarisemo ovu stvar", rekao je Silenci dopisniku Itar-TASS-a Olegu Osipovu, koji je objavio navodni intervju sa Milosevicem.

"Problem je u tome sto ako ispricamo na koji smo nacin dobili intervju, oni koji su u tome pomogli mogu da imaju probleme sa sudom u Hagu", naveo je predstavnik "Kosova-pres".

Pregovori Albanaca oko krize na Kosovu ponovo propali?

STRANKE NE ODUSTAJU OD RANIJIH POZICIJA

BEOGRAD - Pregovori tri vodece siptarske stranke ponovo su propali, jer nijedna strana ne zeli da odstupi od svojih ranijih pozicija oko resenjarlamentarne krize na Kosovu i Metohiji, ocenili su juce pristinski dnevnik.

Predstavnici Demokratskog saveza Kosova, Demokratske partije Kosova i Alijanse za buducnost Kosova razgovarali su preksinoc u americkoj kancelariji u Pristini o deblokadi politickog procesa na Kosmetu, ali ni ovi razgovori nisu u tom smislu dali rezultate. Dnevnik "Zeri" zakljucuje da sef americke kancelarije u Pristini Dzon Menzis i dalje insistira na stavu o potrebi zajednickog upravljanja politickih stranaka koje su dobile najvise glasova na parlamentarnim izborima na Kosmetu.

Iako se ocekivalo da je posle nedavnih susreta siptarskih prvaka s predstavnikom EU za spoljnu politiku i bezbednost Havijerom Solanom i Dzonom Menzison na pomolu podela vlasti, clan Predsednistva Skupstine Kosmeta Oliver Ivanovic kaze da dosadasnji razgovori nisu bili ozbiljni jer su iskljucivo bili usmereni na osnivanje koalicije Rugove i Tacija, sto je jako tesko. U izjavi za nas list Ivanovic smatra da ozbiljan dijalog treba ocekivati tek posle 14. februara, kad novi sef Unmika na Kosmetu Mihael Stajner preuzme duznost.

Prema pisanju "Zerija", za vreme odvojenih jednocasovnih susreta u sedistu americke kancelarije nije predstavljena nikakva nova ponuda ili formula, vec su to bili vise informativni razgovori, te su medjunarodni posrednici bili u prilici da se upoznaju sa eventualnim odstupanjima u odnosu na ranije pozicije siptarskih stranaka.

Poziv Srbima nije stigao

Napominjuci da clanovi koalicije "Povratak" jos uvek nisu dobila ozbiljan poziv za razgovor, Ivanovic kaze da su predstavnici Srba i ocekivali da u kosmetskom parlamentu budu opozicija koja ce institucijama pokusati da internacionalizuje kosmetski problem, ali i da rade na ostvarivanju najvaznijih zadataka Srba na Kosmetu kao sto su bezbednost, sloboda kretanja, povratak svih prognanih, pravo na rad i drugo. "Da li cemo biti u vlasti, nama zapravo i nije vazno", isticie Ivanovic.

P. P.

Ni posle dva meseca nema resenja kosmetske krize

KO CE FOTELJU, A KO VLAST?

Pristina, 4. februara

I posle skoro dva meseca ostaje nepoznanica ko ce biti predsednik Kosova i Metohije, a ko mandatar buduće kosmetske vlade. Jer, uprkos nastojanju predstavnika medjunarodne zajednice, posebno Dzona Menzisa, sefa americke kancelarije u Pristini, ne nazire se izlazak iz politicke drame koja jos od izbora 17. novembra potresa ovu juznu srpsku pokrajinu. Lideri triju vodećih albanskih politickih grupacija, ispred Demokratske stranke Kosova dr Ibrahim Rugova, Demokratske partije Kosova Hasim Taci i Alijanse za buducnost Kosova Ramus Haradinaj, nikako da nadju izlaz iz corsokaka i dogovore se oko, kako se u albanskim medijima tumaci, "podele vlasti". Dok prva dvojica zastupaju tvrdu opciju neustupanja mesta prvenstva u preuzimanju mesta buduceg mandatar, dotle Haradinaj pozdravlja, kako kaze, "dogovor prve dve stranke" i, kako nezvanicno saznajemo pokazuje spremnost da bude zadovoljan, "onim sto mu ostane".

Rugovi ni Solana nije "doneo" glasove

Iako je visoki predstavnik Evropske unije, Havijer Solana, tokom radne posete Pristini upozorio kosmetske lidere da moraju da prevazidju sadasnje razlike i uspostave vladine institucije, jos uvek se ne nazire resenj krize u koju je zapala kosovska skupstina. Da podsetimo, u prva tri kruga glasanja dr Rugova nije dobio potrebnu vecinu glasova za imenovanje na mesto predsednika Kosova. U prva dva kruga bila mu je potrebna dvotrecinska vecina (80 glasova), dok mu je u trecem krugu potreban 61 glas da dobije ovu, kako je nazivaju, simbolicnu funkciju.

Trvenja izmedju tri vodeca albanska politicka lidera, mora se priznati, traju od 17. novembra, kada su bili raspisani izbori za Skupstinu Kosova i Metohije. Tada su se, kako se culo, tri politicka albanska prvaka dogovorila kako ce da preraspodele funkcije. Taciju je, navodno, bilo obecano mesto mandatar. Medjutim, Rugova sada ne zeli, kako izjavljuju njegovi predstavnici, da izneveri oko 600 hiljada biraca koji su svoj glas dali njemu i njegovoj partiji. Ona uziva veliki ugled kod intelektualaca, ali ima podrsku albanskih seljaka i radnicke klase, a u njoj su i mnogi koji su završili univerzitete sirom zapadne Evrope i SAD.

Posle uzastopnih pokusaja medjunarodne zajednice da se dodje do nekog kompromisnog resenja, ispostavilo se da Rugova, ipak, ne popusta: i dalje zeli predsednicko mesto koje mu i pripada. U albanskim medijima, izmedju ostalog u visokotiraznom albanskom dnevniku "Koha ditore", kao kandidat za predsednika je pominjana Fljora Brovina, iz Tacijeve partije, zatim novinar Veton Suroi, kao i Rada Trajkovic, sef srpskog koalicionog bloka "Povratak". Ali, za sada izgleda sigurno da Rugova to mesto neće nikom prepustiti.

Pre ili posle Stajnerovog dolaska

Mesto mandatar Rugova je, kako je nas list nedavno pisao, bio spreman da ustupi Ali Jakupiju, 59-godisnjem Pristevcu iz Tacijeve Demokratske partije Kosova. Medjutim, ovih dana se saznaje da je i to neizvesno. Sto se tice Haradinajeve

alijanse, njoj ce biti ustupljeno jedno do dva ministarska mesta u buducjoj vladi. Ali nepoznanica je da li ce joj biti ustupljeno jedno novoustanovljeno od potpredsednickih mesta, jer zna se da ce jedno pripasti Rugovi, jedno koaliciji "Povratak", dok se za trece jos nagadja i, izgleda, jos pogadja, a Haradinaj na njega pretenduje.

Da kazemo jos i da se ovih dana ocekuje da u Pristinu dodje novi sef civilne misije za Kosovo i Metohiju, Mihail Stajner (52), diplomata sa zavidnim balkanskim iskustvom. On, kako je najavljeno, zeli da dodje na Kosovo i Metohiju tek posto se budu formirale institucije vlasti i kada transfer vlasti sa UNMIK-a bude prenet na skupstinske, odnosno lokalne organe. Medjutim, sudeci po do sada vidjenom, albanski lideri tesko mogu da se dogovore. U pitanju je, priznaju pristinski elektronski mediji, borba za vlast. Za to vreme srpski koalicioni blok "Povratak" stoji po strani, kako je uostalom i dogovoreno na nedavnom sastanku sa predsednikom Kostunicom, premijerom Djindjicem i predsednikom Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsom Covicem. "Povratak", kako se istice nece dati svoje glasove cak ni Rugovi. Jer, mada on, donekle zastupa nekakvu blazu opciju, i njemu je glavni cilj da Kosovo u neko dogledno vreme bude nezavisno.

Biljana Radomirovic

Slavko Jovanovic, jedan od romskih lidera u Beogradu, za "Glas"

NESLOZNI SMO K'O SRBI

Zlatna narukvica koja bljesti, elegantno dvoredo odelo, sarena kravata i sirok osmeh. To je Slavko Jovanovic. On je jedan od retkih Roma za koga se moze reci da je uspeo. Vlasnik je agencije za prenos vlasnistva i slobodno se moze reci jedan je od romskih "lidera" u Beogradu.

- Bilo mi je deset puta teze nego da sam Srbin. Svi su sa podozrenjem gledali u mene, ali uspeo sam. Tako je Bog odredio - kaze Slavko.

U baraci u kojoj je smestena njegova firma sve je u "biznis maniru", faks, telefoni, ali i malo onog romskog seretskog mentaliteta.

- Dosla mi inspekcija. Ja svaki dan nameravao da prijavim radnicu, pa odlozim i uvatili me. A treb'o sam da idem na prijem kod Kostunice. Prvo moram da zivim pa onda da "gledam" politiku. U udruzenju sam dobrovoljno - sali se Slavko. Predsednik je romskog udruzenja "Otvoreno srce". Na teritoriji Srbije ima preko 11 romskih udruzenja.

- Neslozni smo k'o i vi Srbi, zato nam je valjda ista sudbina. Nikako da se sporazumemo.

Udruzenje Roma "Otvoreno srce" registrovano je 21. januara 2001. godine, a, prema Slavkovim recima, radili su kao "kucni savet" tri godine. Ucinili su mnogo za Rome na Zvezdari i njihov kraj je prilicno urban u odnosu na favele u drugim delovima grada.

- Svakog maja imamo romski bal u Mirijevu, tada se igra i ludo provodimo celu noc. Volimo takav zivot.

Pitali smo ga kakav je polozaj Roma kod nas.

- Vrlo je los. Mali broj Roma je uspeo. Za to su bile krive strukture vlasti. Govorili su: on je Rom, neka skuplja kartone. Zato vecina sakuplja sekundarne sirovine. Rade poslove koje nece da radi niko drugi. Malim delom i sami su krivi za takav polozaj, ali vise zato jer su lose tretirani. Setimo se slucaja kada su skinheds i ubili malog Duska Jovanovica. A mi smo uvek bili uz bracu Srbe. I mi pravoslavni Romi slavimo slave i imamo iste obicaje kao i Srbi. Uvek su nas zvali Cigani. Ali, treba da se zna: Ciganin ce da ukrade kokosku da se prehrani, a glavni lopovi su druge boje koze - vec pada u vatru Slavko.

Romi su ljudi velikog duha, znaju da se vesele, takve ih je Bog stvorio.

- Gostoprимljivi smo, delimo ljude na dobre i lose - kaze Slavko i nudi cigaretu.

Pitamo ga kako je zadovoljan zastupljenoscu u medijima?

- Postoji jedna emisija, ali nju emituje Novi Sad. U Beogradu ima preko 100.000 Roma, zajedno sa romskim izbeglicama. Mislim da treba da nam posvete vise paznje. Treba da postoji emisija i na Beogradskoj televiziji, ili u novinama jedna strana nedeljno gde bi se pisalo o romskim problemima.

Dok razgovaramo sa Slavkom, u njegovu agenciju dolazi policajac sa molbom da mu izvrši prenos vozila. Razgovaraju prijateljski, kao stari drugovi.

- Cetiri stotine dinara - kaze cenu Slavko.

- Nemoj, brate, mnogo mi je skupo - odgovara policajac.

- Dobro, dzabe zato sto smo drugovi - popusta Slavko.

Kada je policajac otisao, Slavko kaze:

- Dobro je imati licne veze. Biznis je to. Ja tebi, ti meni.

Slavko ima dobro misljenje o novoj vlasti. On je clan Demokratske stranke Srbije. O polozaju romske dece kaze:

- Devedeset pet odsto nase dece ide u skolu za mentalno retardiranu decu. To je zato sto slabo poznaju srpski jezik, i psiholozima je najlakse da ih posalju tamo. Inace mi smo narod sa velikim koeficijentom inteligencije. Medju pedagogima trebalo bi da budu i romski strucnjaci da se deca ne bi upropastavala.

Razgovor sa Slavkom prekidan je mnogobrojnim telefonskim pozivima. On sa svima razgovara prijateljski. Cini se da je covek kome se moze verovati.

Kim jos bez predsednika i premijera

ZASEDANJE SKUPSTINE POD ZNAKOM PITANJA

BEOGRAD - Politicki proces na Kosovu i Metohiji i dalje je blokiran jer albanski politicki lideri nikako da se dogovore oko podele funkcija. Dok se ne postigne dogovor, predsednik Skupstine Kosova Nedzat Daci nece da zakazuje sednicu. Zato se, u cilju resenja parlamentarne krize, vodi ziva diplomatska aktivnost.

Sefovi nemacke i americke kancelarije u Pristini Mihael Smunk i Dzon Menzis bezuspesno ubedjuju, pre svih Rugovu i Tacija, da se dogovore i postignu kompromis.

Smunk je ovih dana pozvao lidere tri vodece albanske parlamentarne stranke, DSK, PDK i AZB Ibrahima Rugovu, Hasima Tacija i Ramusa Hajradinaja da postignu kompromis i dogovore se o izboru predsednika Kosova i premijera i formiranju kosovskih institucija. U intervjuu

pristinskom dnevniku na albanskom jeziku "Zeri", Smunk je izjavio da je optimista da ce kompromis biti postignut sto pre. Ali, on je naglasio da se u postizanju dogovora moraju uzeti u obzir izborni rezultati. U suprotnom, naglasio je Smunk, postavilo bi se pitanje zasto je glasanje uopste i odrzavano.

Izvor "Glasa" iz Pristine, citirajuci Smunkovu izjavu da se u postizanju dogovora moraju uzeti u obzir izborni rezultati, kaze da lider DSK upravo to i zeli. Rugova, koji je dobio najveći broj glasova na izborima, nece prihvatiti ulogu, kako kaze nas izvor, "francuske sobarice" i formiranje vlade prepustiti Taciju.

Dragan Apostolovski

Miroslav Solevic, u izjavi za "Glas", najavljuje do juna

GANDIJEVSKI POVRATAK NA KOSOVO I METOHIJU

NIS - Raseljeni, prognani i od mnogih vec zaboravljeni Srbi, proterivani sa svojih kosovskih ognjista jos od aprila 1941. godine, dakle od Hitlera do Klintona, organizovace u maju ili junu veliki Gandijevski mars pod parolama "Povratak na kucni prag" i "Hocemo kuci", rekao je za "Glas" Miroslav Solevic, predsednik Skupstine Udruzenja za povratak prognanih i raseljenih Srba sa Kosova i Metohije od 6. aprila 1941. godine "Kucni prag" sa sedistem u Nisu.

Solevic kaze da u kolonama tog marsa, mirnog i nenasilnog, ocekuje preko 100 hiljada ljudi koji bi ka Kosovu krenuli iz unutrasnjosti Srbije, Crne Gore i Makedonije.

- Ako nas medjunarodne snage zaustave na administrativnoj granici, mi cemo se tu ulogoriti i traziti samo da nam se vrate tri osnovna ljudska prava koja su nam oduzeta - pravo na zivot, pravo na imovinu i pravo na rad, kaze Solevic, smatrajuci da ce se time ponovo probuditi srpska, balkanska i evropska javnost. Jer, po njegovoj oceni, problem prognanih sa Kosova i Metohije, kao najveći srpski problem, "potpuno je marginalizovan i zapao je u corsokak", a ne moze sluziti na cast ni demokratskom svetu i Evropi "jer je to proces koji se desava najvećem balkanskom narodu vec vise od sest decenija". Solevic dodaje da ce ucesnici ovog srpskog gandijevskog marsa dolaskom na granice Kosova istovremeno i blokirati sve saobracajnice prema toj pokrajini, do trenutka dok im se ne omoguci da se vrate na svoja imanja i u svoje kuce makar bile i zapaljene i opljackane.

Bez obzira na price koje kolaju Srbijom o "bogatim Kosovarima" koji kupuju sve redom, malo je kosovskih prognanika koji su se ovde snasli i koji ne zelee da se vrate, kaze dalje Solevic za "Glas". Kaze i da ne prica nista "napamet" vec da je na vidiku i formiranje posebnog Odbora za povratak na kucni prag, a u kojem ce biti mesta za sve ljude koji moraju zaboraviti sve politicke boje i interese i biti u sluzbi jedinog cilja - povratka na Kosovo i Metohiju. Racunamo i na veliku pomoc Srba iz dijaspore. Od drzave ne oceujemo nista, osim da nam makar ne smeta, naglasava Solevic.

Predsednikov demanti

Predsednik Udruzenja Srba s Kosova i Metohije "Kucni prag" Nebojsa Petkovic saopstio je sinoc da to udruzenje jos nije donelo zvanicnu odluku o pokretanju akcije "Hocemo kuci". Petkovic je naveo da Solevic "nastupa u svoje licno ime, a ne u ime udruzenja 'Kucni prag'", kao i da nema ni ovlascenje ni odluku Glavnog odbora da u javnosti nastupa u ime udruzenja.

"Ovime se ogradjujemo od svih buducih izjava, prevara i obmana Miroslava Solevica", navodi Petkovic.

Jedino Covic

- Kada u Gandijevskom pohodu budemo dosli do administrativne granice Kosova, molimo politicare da ne gube vreme sa nama nudeci nam nova i lazna obećanja. Necemo odustajati pa makar tamo docekali i zimu, jer nas jedini pravac je povratak. Oceujemo jedino da nam se pridruze i na celu kolone stave srpski poslanici iz koalicije "Povratak" u parlamentu Kosova, Veliku pomoc oceujemo i od Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju na cijem celu je gospodin Covic, kojem verujemo - kaze Miroslav Solevic za "Glas".

M. Doderovic

COVIC BEZ KOMENTARA

Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju juce nije bio u mogucnosti da prokomentarisie predlog za organizovanje Gandijevskog marsa prognanih Srba. Na molbu "Glasa" za kratku ocenu ove ideje, Covic je rekao da ce to uciniti danas kada se detaljanije upozna sa predlogom.

V. N.

Rada Trajkovic o Solevicevoj incijativi

BIO BI TO VELIKI ISPIT ZA SVE SRBE

BEOGRAD - Rada Trajkovic, sef poslanicke grupe koalicije "Povratak" u kosovskom parlamentu, podrzava inicijativu Udruzenja "Kucni prag" i za "Glas" kaze "da ce se uvek naci sa svojim narodom gde su motivi u funkciji povratka Srba na Kosovo i ocuvanja Kosova i Metohije kao sastavnog dela Srbije".

- Srbi s Kosova treba da izrazavaju svoju zelju da se vrate svojim kucama i da se ne odricu Kosova. Ukoliko zele da se vrate treba da istraju i da im Kosovo stalo bude u glavama, ali to ce biti veliki ispit za sve njih, jer nazalost ima i onih koji su se dobro unovcili u Srbiji - kaze Trajkovic.

Na pitanje da li bi ovo mogla biti nova tema za pregovore sa Unmikom i koliko je akcija izvodljiva, ona kaze:

- Medjunarodna zajednica je preuzela obavezu da prognane vrati na Kosovo, ali istovremeno zna da Srbima treba da obezbedi jaku zastitu da ne bi bili otvorene mete, jer s druge strane granice nisu svi gandijevski raspolozeni - upozorava Trajkovic.

Francuski nedeljnik Marijan o delovanju Al-Kaide u Bosni i na Kosovu

NESHVATLJIVO LICEMERJE MEDJUNARODNE ZAJEDNICE

Pariz - Clanovi teroristicke mreze Al-Kaida bili su prisutni u BiH pre atentata na SAD, ali se o tome cutalo a centri Zapadne Evrope nisu reagovali ni na upozorenja da na Kosovu ima mudzahedina, pise u najnovijem broju francuski nedeljnik Marijan. U tekstu o situaciji na Balkanu pod naslovom "Kako je Zapad dopustio cvetanje Bin Ladenove mreze", list navodi da se o prisustvu clanova Al-Kaide u Bosni do atentata na SAD 11. septembra proslje godine cutalo.

"Informacije i signali, kao i pozivi centrima Zapadne Evrope od 1998. godine o rasporedjivanju mudzahedina na Kosovu, a zatim u Makedoniji, pod okriljem Oslobojilacke vojske Kosova, ostali su bez odgovora", pise list koji se smatra bliskim snagama desnog centra. Marijan ocenjuje da se predstavnici medjunarodne zajednice na Balkanu "veoma licemerno prave da ne znaju da su clanove OVK od proleca 1998. trenirali mudzahedini koji su dosli iz Bosne".

Pisuci o prisustvu izmedju cetiri i sest hiljada mudzahedina u Bosni za vreme rata 1992-1995, i o aktivnostima razlicitih nevladinih organizacija od kojih su neke u direktnoj vezi sa teroristicke organizacijama, Marijan zakljucuje da je Bosna "pocepana izmedju priznanja islamisticke borbe i zahvalnosti Amerikancima".

"Radikalni islam je direktna pretnja demokratiji, ekstremisticke elementi instrumentalizuju religiju. Ukoliko u tome uspeju, bice to anarhija", prenosi list izjavu Marka Orsolica, direktora sarajevskog Medjunarodnog multikulturnog i multireligioznog centra. Ukazujuci da je to "realna opasnost, otezana nedostatkom stvarnog odvajanja drzave od religijskih struktura", francuski nedeljnik navodi da je to "direktno nasledje rata i partije Alije Izetbegovica. Bivsi predsednik je sanjao da od Bosne stvori „Muslimaniju“, pise list i dodaje da su u Sarajevu posle 11. septembra "cvetali" grafiti simpatije za Osamu bin Ladena. List ukazuje da su vazdusni udari na Avganistan u muslimanskom delu BiH "nepopularni" jer se bosanski muslimani "cude" zasto nije preduzeta "nijedna vojna akcija" kako bi bivsi lideri bosanskih Srba Ratko Mladic i Radovan Karadzic bili uhapseni.

"Nezadovoljstvo dele i Skoplje i Beograd, doduse iz drugih razloga, ali takodje vezanim za probleme islamisticke mreze na Balkanu. Jugoslovenska i makedonska vlada tesko mogu da prihvate politiku "duplih arsina" koju vodi Zapad kada su u pitanju „dzihadisti“, istice Marijan, opisujuci puteve kojim su mudzahedini iz Bosne presli na Kosovo. Na prvoj strani uz naslov "Teroristi - oni o kojima se prica i oni drugi" uz slike Seika Jasina, Osame bin Ladena, Karlosa i drugih nalaze se i fotografije Hasima Tacija, Vladimira Putina, Dzordza Busa i Arijela Sarona. (Beta)

Sednica Privremenog administrativnog veća Kosova

SREDSTVA ZA POVRATAK SRBA

Pristina - Privremeno administrativno vece Kosova ocenilo je juce da je bezbednosno stanje na Kosovu mirno i razmotrilo Pravilnik o povratku iseljenih Srba sa Kosova. Albanski predstavnici u tom vecu su podrzati taj dokument, ali su zatrazili da se povratak Srba vrsi postepeno i da se prvo stvore uslovi za njihov povratak. Predstavnik Alijanse za buducnost Kosova Bujar Dugoli je rekao novinarima da podrzava povratak Srba ali ne i "enklavizaciju", dodajuci da se medju Srbe povratnike mogu infiltrirati i razni kriminalci. Civilna misija UN na Kosovu objavila je juce da ce u aprilu u Svajcarskoj biti odrzana Donatorska konferencija na kojoj ce biti obezbedjena sredstva za povratak raseljenih Srba. (Beta)

Mihael Smunk o politickim procesima na Kosovu

IZBORNI REZULTATI MORAJU SE POSTOVATI

Pristina - Sef nemacke kancelarije u Pristini Mihael Smunk izjavio je da je politicki proces na Kosovu i dalje blokiran i pozvao vodece stranke u parlamentu da postignu kompromis i dogovore se o formiranju kosovskih institucija. Smunk, koji zajedno sa sefom americko kancelarije u Pristini Dzonom Menzisom nastoji da pomogne vodecim strankama kosovskih Albanaca da se dogovore o izboru predsednika i premijera Kosova, rekao je pristinskom dnevniku na albanskom jeziku Zeri da je optimista da ce kompromis biti postignut sto pre.

On je rekao da se u postizanju dogovora izborni rezultati moraju uzeti u obzir, jer bi se u suprotnom postavilo pitanje zasto je glasanje uopste i odrzavano.

"Ukoliko rezultat izbora ne igra nikakvu ulogu u pronalazenju kompromisa, onda se ne iskljucuje mogusnost da jednog dana gradjani Kosova uopste ne izadju na izbore", upozorio je Smunk. On je jos ocenio da je "potrebno jos vremena da bi se odlucilo o konacnom statusu Kosova". Komandant Multinacionalne brigade u sektoru Istok, americki general Kit Haber izjavio je za Koha ditore da narod Kosova treba da osudi akte nasilje i pomogne medjunarodnim mirovnim snagama u otkrivanju pocinitelja takvih dela, kako bi oni bili izvedeni pred lice pravde. (Beta)

Svećano otvorena renovirana zgrada Vrhovnog suda Srbije

BATIC: TRIBUNAL MORA DA OPTUZI TACIJA, CEKUA, HARADINAJA

Beograd - Renovirana zgrada Vrhovnog suda Srbije u Ulici Generala Zdanova broj 42., svećano je otvorena juče u prisustvu najvisih saveznih i republičkih funkcionera.

Vladan Batic, republički ministar pravde, simbolično je Leposavi Karamarković, predsedniku Vrhovnog suda Srbije, urucio ključeve zgrade.

Inače, zgrada Vrhovnog suda je renovirana zahvaljujući donaciji nemacke vlade u iznosu od 900.000 DEM. U ime nemacke vlade otvaranju je prisustvovao i Joakim Smit, ambasador Nemacke u Beogradu.

Vladan Batic, republički ministar pravde, na mini konferenciji za novinare ocenio je da je sudjenje Slobodanu Miloseviću interesantno sa stanovista javnog mnjenja, "jer je on dugo godina bio gospodar zivota i smrti na ovim prostorima". Na pitanje da li će predstavnici Srbije biti prisutni u Tribunalu, Batic kaže da "ne veruje", jer Milosević ne priznaje ni Haski tribunal ni republičku vladu i demantovao da će Srbija ukoliko se dokazu optuzbe za genocid, u okviru sudjenja Miloseviću, placati ratnu stetnu, nazivajući to "pricama onih koji se ne razumeju u pravo".

- U krivicnom postupku se utvrđuje individualna krivica i to je zamena teza. To je pokušaj da se opravdaju cin i gestovi Slobodana Milosevića, rekao je Batic i najavio da će u Srbiji, pored sudjenja u Okružnom sudu u Prokuplju, uskoro poceti "jos neka sudjenja za ratne zlocine". Govoreci o uslovljavanju finansijske pomoci od strane Amerike izrucenjem optuzenih za ratne zlocine Batic kaže da "nema nikakvog imperativnog zahteva za odredjenom licnoscu, niti odredjenog roka".

- Neki ljudi koji se nalaze na listi optuzenih treba da razmisle i da sami dobrovoljno odu u Hag. Vlada Srbije će svima koji dobrovoljno odu u Hag dati garancije. Ja sam svoju konverzaciju sa Karlom del Ponte prekinuo pre dva meseca, insistirajući na ispunjavanju njene obaveze da optuzi Tacija, Haradinaja, Cekua i druge celnike OVK.

Dok to ne bude uradjeno nemam nameru da tu konverzaciju nastavim, tvrdi Batic.

Po njegovim recima, neverovatno je da najveći ratni zlocinci u Evropi, "albanski ratni zlocinci jos uvek nisu optuzeni pred Haskim tribunalom".

- Oni nameravaju da participiraju u vlasti, a to bi bilo ozakonjenje zlocina i za to je odgovoran glavni tuzilac Haskog tribunala, izjavio je Batic.

Svećanom otvaranju prisustvovali su i Dragisa Pesić, savezni premijer, Zoran Živković, savezni ministar unutrasnjih poslova, Sava Marković, savezni ministar pravde, Leposava Karamarković, predsednik Vrhovnog suda Srbije, Dragor Hiber, predsednik republičkog Odbora za pravosudje i Branislav Tapusković, predsednik Advokatske komore Srbije.

A. Roknić

Savezna vlada o modernizaciji zaštite granice prema Kosovu

PREVENCIJA PROTIV TERORIZMA

Beograd - Savezna vlada je na jucerasnjoj sednici, kojom je predsedavao premijer Dragisa Pesić, usvojila Projekat "Modernizacija i tehnicko opremanje sistema kontrole i bezbednosti zaštite administrativne linije prema Kosovu i Metohiji". Cilj projekta je da se savremenim tehnickim sredstvima, uz smanjenje ljudstva, obezbedi prevencija protiv terorizma i efikasnija borba protiv kriminala i nelegalnog kretanja robe i stanovnistva na ovom podrucju van mesta odredjenih za prelazjenje. Sistem će obezbediti stabilnost i kontrolu administrativne linije prema Kosovu i Metohiji, u skladu sa perspektivama i kriterijumima medjunarodne zajednice za upravljanje krizom na jugoistoku Evrope, i doprineti povećanju bezbednosti citavog regiona. (Tanjug)

Sastanak sa raseljenim Srbima u Kraljevu

BEZBEDNOST KOČNICA ZA POVRATAK

Kraljevo - Predstavnici UNHCR predvodjeni administratorom Unmika za ovo podrucje Dejvidom Micelom, održali su sastanak sa oko pet stotina Srba raseljenih ponajviše iz Metohije, koji su privremeno utociste nasli u kraljevackoj opštini. Na sastanku je bilo reci, pre svega, o uslovima i mogucnostima za povratak raseljenih u pecki okrug.

- Najosnovniji uslov za povratak raseljenih Srba u sela Siga, Brestovik i Ljevosa u peckoj opštini i Bice, Drenovic i Grabac u opštini Klina, tokom narednog meseca, jeste bezbednost, rekao je predstavnik UNHCR Nil Gilmore. On je takodje naglasio da će Unmik zatražiti od Kfora i prosirenje zone bezbednosti na drugim terenima koji su pogodni za povratak Srba. Na sastanku se culo i to da će glavna tema donatorske konferencije, zakazane za april ove godine, biti rekonstrukcija porusenih kuća na Kosmetu.

Dejvid Micel, administrator za pecki okrug, obavestio je prisutne da će biti formirane radne grupe za povratak svih etnickih zajednica u ovaj okrug s tim sto će se Unmik kasnije postepeno povlaciti iz ovih radnih grupa zadržavajući obavezu da nadgleda odredjene oblasti.

Član regionalne grupe za povratak u pecki okrug Milivoje Ribac, rekao je da su Srbi sa Kosmeta trenutno jedini narod u Evropi kome su uskracena ljudska prava, posebno kada se radi o povratku u svoje domove. On je rekao i to da ljudi koji su cvrsto reseni da se sa svojim porodicama vrata na svoja imanja insistiraju da se to dogodi sto pre, buduci da proleće stize i da bi blagovremeno trebalo zapoceti radove na zapustenoj zemlji.

Strpce gotovo odseceno od sveta

OBEZBEDJENJE SAMO ZA HUMANITARCE

Strpce - Pukovnik americkog kontingenta Kfora Lari Saul potvrdio je Tanjugu da do daljeg za Strpce ostaje obezbedjenje samo takozvanih humanitarnih konvoja. "Od prosle nedelje, kada je bilo problema, mir je povredjen i to je na radiju i

televiziji bilo ocenjeno kao nasilje. Stoga smo iz bezbednosnih razloga obustavili pratnju za neke konvoje, ali cemo nastaviti obezbedjenje humanitarnih konvoja, odnosno pratnju za medicinske slucajeve", objasnio je pukovnik Saul. On je podsetio da su do prosle nedelje do i iz Strpca isli redovni rutinski konvoji koje je Kfor obezbedjivao (do Gnjilana, Urosevca, Kosovske Mitrovice). Ove nedelje, u ponedeljak i utorak, obezbedili smo iz Strpca pratnju za dve trudnice do bolnice u Kosovskoj Mitrovici, kao i za pacijente koji moraju na redovne hemodijalize u Urosevac, dodao je pukovnik Saul. Najveca srpska enklava Strpce na Kosovu u kojoj zivi 12.000 Srba, vec deveti dan je prakticno odsecena od sveta jer su posle incidenta i nasilja Kfora redovni konvoji stopirani. Srpski izvori iz Strpca potvrdili Tanjugu da je Kfor prekuje u bazu Bondstil odveo Jelicu Andjelkovic (60) iz sela Bitinja, gde je tri sata ispitivao, a potom je vratena u Strpce. (Tanjug)

Listovi na albanskom jeziku o hapsenju trojice Albanaca

POVRATAK SRPSKIH ZAKONA

Pristina - Bivsi pripadnici Oslobojilacke vojske Kosova ocenili su da nedavno hapsenje trojice Albanaca predstavlja "povratak srpskih zakona na Kosovo", pise Pristinski dnevnik Koha ditore. Pristinski listovi na albanskom jeziku pridaju veliki publicitet hapsenju trojice bivskih pripadnika OVK, 28. januara, koje su policija Unmika i Kfor osumnjicili za ratne zlocine protiv albanskog civilnog stanovnistva tokom rata na Kosovu.

Listovi pisu i o protestima koji se povodom tih hapsenja vec dva dana odrzavaju u centru Pristine i prenose da je za ponedeljak zakazan veliki protest u glavnom gradu Kosova. Ucesnici protesta traze oslobadjanje trojice uhapsenih, ocenjujuci njihovo privodjenje kao postupak protiv onih koji su se borili za oslobodjenje Kosova.

Demokratska partija Kosova Hasima Tacija usprotivila se tim hapsenjima i podrzala je odrzavanje protesta. Dnevnik Zeri pise da je nekoliko hiljada ucesnika protesta i juce u centru Pristine sa brojnim transparentima i uz ovacije izrazilo nezadovoljstvo hapsenjem trojice Albanaca.

Zeri prenosi saopstenje veterana bivse OVK za podrucje Podujevo da su oni spremni da brane vrednosti rata. Zanimljivo je da veoma tirazni dnevnik Bota sot, koji se smatra bliskim Rugovinom Demokratskom savezu Kosova, nije objavio nijednu informaciju o protestu u Pristini. Taj list pise samo da su medjunarodne sudije pocele da saslusavaju trojicu Albanaca osumnjicenih za ratne zlocine. (Beta)

Sluzba za saopstenja Pravoslavne mitropolije crnogorsko-primorske

3. februar 2002. godine

Obavjestavamo domacu i medjunarodnu javnost da je 2. i 3. februara 2002. godine izvršen teroristicki upad u dva hrama Pravoslavne mitropolije crnogorsko-primorske, hram Sv. Djordja i Sv. Bogorodice Manastira Beske na ostrvu u Skadarskom jezeru. Ovi hramovi, ciji su kljucevi bili u rukama oca Grigorija nastojatelja obliznjeg Manastira Starceva Gorica i jeromonaha Jovana nastojatelja manastira Moracnika, nasilno su objieni u momentu kada nije bilo nikoga na ostrvu.

Inace hramovi su zaduzbina Djurdja i Jelene Balsic, cerke kneza Lazara Hrebeljanovica koja je u Beskoj (Brezojevici), koja je tada bila zenski manastir, provela svoje poslednje godine kao monahinja da bi tu i bila sahranjena (XIV vijek). Hramovi su dugo vremena sluzili kao stale za muricke kozе i magarce. Mitropolija, cija je svojina ovaj manastir, i njeno monastvo su poslije velikih napora u poslednjih pet sest godina ocistili hram od djubreta, postavili prozore i gvozdena vrata, stavili hramove pod kljuc i pripremali ozivljavanje manastira Beske u toku ove i sledecih godina. To je bio i ostao jedini manastir na Skadarskom jezeru koji nije ozivio poslednjih godina. Ostalih pet manastira (Starceva Gorica, Moracnik, Vranjina, Kom i Obodski manastir) su ozivjeli prvi put poslije nekoliko stoleca.

U cilju obnove manastira Mitropolija se obratila prosle jeseni Ministarstvu za kulturu RCG za hitnu pomoc radi vraccanja srusenog zvonika na svoje mjesto. Pomoc, medjutim, nije dobijena da bi juce predvodnici provalnika (Dedeic i druzina) izjavili da su im Ministarstvo kulture i Zavod za zastitu spomenika Crne Gore obekali sredstva za ostvarenje njihovih kriminalnih namjera.

U saznanju smo da je ovo bezakonje i gazenje elementarnih vjerskih i ljudskih prava uradjeno uz prethodni dogovor nekih od clanova bivse komunisticke Udbe i izvjesnih clanova sadasnje Vlade Crne Gore. MUP Crne Gore, iako je u licu svoga ministra g. Jovicevica danas garantovao da ce izgrednici i nasilnici biti razoruzani i uklonjeni sa ostrva, u stvari ih je zastitio omogucivsi im da nastave svoja bezakonja sprijecavajući pritom episkopa budimljanskog Joanikija sa svestenstvom i narodom da pristupi hramovima i udje u zakoniti posjed Mitropolije.

Ovo inscenirano nasilje samo je nastavak slicnih bezakonja izvršenih poslednjih nekoliko godina protiv Mitropolije crnogorsko-primorske na stetnu njenog imena, dostojanstva i imovinskih prava, uz precutnu ili neposrednu pomoc organa drzavne vlasti. Nazalost, tom gazenju elementarnih imovinskih i ljudskih prava dao je direktnog povoda svojim izjavama i sadasnji predsjednik Republike Crne Gore kao i neki drugi politicki zvanicnici. Tako se evo nastavlja gazenje Crkve zapoceto u vrijeme komunistickog totalitarizma bilo od istih ljudi, bilo od strane njihovih vaspitanika i to na jos necasniji i perfidniji nacin.

Ukoliko MUP Crne Gore, javni tuzilac, Skupstina Crne Gore i sudski organi ne preuzmu hitne korake da se zaustavi ovo nasilje, provalnici kazne po zakonu i time sprijeci dalje divljanje besprizornika na stetnu Pravoslavlja u Crnoj Gori Mitropolija skida sa sebe svaku odgovornost za posledice koje se iz svega ovoga mogu izroditi, s obzirom na sve vecu uznemirenost i nezadovoljstvo pravoslavnog naroda, narocito u Zeti i Crnnci kao i u drugim krajevima Crne gore.

Mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije za "Glas" o "ratu" crkava u Crnoj Gori

OBLACAK KOJI CE PROCI

- Crkva je od pamtiveka u delikatnom položaju, bolje reci na raspecu. To je u njenoj prirodi, jer bez raspeca nema ni vaskrsenja. I crkva, kad izgleda najslabija ona je u sustini najmocnija. Tako je bilo vekovima, tako je bilo sa svim narodima, tako je danas i u Crnoj Gori, kaze mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije, odgovarajuci na nase pitanje - kakva je sudbina Srpske pravoslavne crkve danas u Crnoj Gori, s obzirom na sve politicke okolnosti i pritiske kojima je izlozena.

- Srpska pravoslavna crkva je na raspecu vec osam stotina godina, bila je na raspecu i juce, i danas je. Prebrodila je SPC sva ta iskusenja, prebrodice i ovo, jer kao sto je govorio sveti Vasilije Veliki:"Oblacak je, proci ce".

Nemoguće je u ovom razgovoru zaobici oktroisanu "crkvu" Mirasa Dedajica. Koliko ta "crkva" u Crnoj Gori ima pristalica?

- Mnogi mediji tu pojavu naziva "takozvana crkva". To je sve drugo samo ne crkva. Taj naziv "takozvana" joj i pripada, jer nije crkva. Da bi bila "crnogorska" morala bi biti crkva, a posto nije crkva ona je nista. A, koliko ima pristalica? Pre svega sam izraz "pristalice" je nesto sto je uvela tzv. crkva. Nikad za crkvu nisu vezane pristalice i postovaoci. Za crkvu postoje samo vernici. Pristalica ima onoliko koliko ima partijski orijentisanih ljudi za jednu takvu sektasku pseudocrkvenu organizaciju, i to ce trajati dokle bude partijske potrebe, a ja bih pre rekao da se tu radi o partijskim nus proizvodima koji svoj interes vide u politici od danas do sutra.

Zagovornici odvajanja Crne Gore od Srbije udarili su najpre na duhovnost, na Srpsku pravoslavnu crkvu i na Crnogorsku akademiju nauka i umetnosti. Tako je osnovana i "Dukljanska akademija".

- Kad hoće neko da ugrozi bice, onda najpre udara na srce. Nije slucajno prvi udarac na Crnogorsku mitropoliju ucinjen jos 1945. kada je ubijeno vise od stotinu njenih svestenika. Posle tog rata mitropolija je prakticno stavljena van zakona i to je trajalo skoro pedeset godina. Tako se dogodilo i sa crkvom na Lovcenu. Kad je trebalo završiti proces dehistijanizacije i demonizacije Crne Gore i zapoceti novi, onda se srusi crkva Svetog Petra na Lovcenu, unizi se Petar Prvi Petrovic Njegos i njegova saborna misao.

Tako je i danas. Opet su udarali na crkvu. Medjutim, prevarili su se oni koji su nasoj crkvi objavili rat, jer poraz je u njima samima. Vera je u narodu, ona je uvek bila zila kucavica naroda. Istina, ponekad se pred silom povuce kao ponornica, a onda izbije kao Svetigora kao sto je to sa ponornicom kod manastira Moraca.

Iz ovih Vasih reci da se razabradi Vasa vera da ce neprijatne tenzije u Crnoj Gori, poput onih koje su se poslednjih godina dogadjale povodom paljenja badnjaka i kamenovanjem srpskih crkava, uskoro prestati?

- Ja se u Boga nadam. To se fenomen za zaljenje i pokazatelj koliko je dubokog traga ostavila ta dugogodisnja dehistijanizacija u Crnoj Gori, jer pokusavaju da stvore pseudocrkvu, pseudoobicaje, pseudobadnjak. Medjutim, sve je to prolaznog karaktera. Zao je coveku kad vidi sta se sve dogadja, ali i to je jedna vrsta duhovnog prociscavanja, koje ce jednog dana doneti zdrave zrele plodove.

Iz vrha aktuelne vlasti Crne Gore vama spocitavaju da se previse uplicete u politiku?

- Nasi politicari vec pedeset-sezdeset godina misle da imaju monopol nad zivotom i sudbinom naroda. U tom pogledu narocito im smeta ako ustanove koje postoje vekovima, koje imaju poverenje naroda i koje su utkane u sve oblasti narodnog zivota i bica - te ustanove opet promole glavu, odnosno da te ustanove ponovo zauzmu ono mesto koje im pripada u istoriji jednog naroda njegove drzave i kulture. Tako se i ovde dogadja.

Ljudi koji su vaspitani u prethodnom sistemu, sad se cude kako to da neko pored njih moze da se usudi da brine o sudbini naroda, jer, zaboga oni su jedini autenticki tumaci narodnih zelja, narodne volje i razresioi narodne sudbine. Sta bi rekla ta gospoda, ili drugovi, kad bi se mitropolit crnogorsko-primorski poceo baviti politikom na nacin kako je to radio vladika Danilo Petrovic, ili da ne kazem sveti Petar Cetinjski.

Vi ste zaista merodavni da prosudite - moze li se Crna Gora od Srbije odvojiti bez velikih lomova?

- Kada se odvoje od pameti, od svoga pamcenja, od svoga istorijskog bica, od krvi vitezova pomesane u svim bojevima, od svog jezika, od svog sabornog saznanja, onda ce se odvojiti jedna od druge.

Nedavno ste rekli da prokletog cara Dukljanina treba prikovati za Vezirov most u Podgorici. Sta ste hteli da porucite?

- Tacno, i to ponavljam. To znaci da bratoubistvo ciji je simbol prokleti car Dukljanin, treba zakovati za Vezirov most, da rodoskrvljenje i amoralnost, ciji je takodje on simbol, treba zakovati, da mrak ciji je prokleti car Dukljanin nosilac, posebno mrak demonski takodje treba zakovati. Satanizam rascovecuje coveka, pomracuje ljudski um i savest, i treba ga zakovati za taj most... Sve te sile treba prikivati sve cesce, jer tek zakivanjem mraka, mrznje, bezboznistva i necovecnosti moze covек da postane pravi covек.

(Zlo)upotreba medija

SPC je, bar kad je rec o komunikaciji sa javnoscu i sa vernicima, usla u jednu, cini se moderniju, dinamicniju fazu. Vi ste zagovarali da SPC treba da ima i svoje medije?

- Mediji su kao i ljudska dusa, mogu biti upotrebljeni i zloupotrebljeni. Bojim se da nista danas nije unizeno i zloupotrebljeno koliko mediji Zbog toga kazem - daj Boze da SPC ima svoje medije. Oni bi se, kad bi postojali i ako ih bude, bavili prvenstveno verom, duhovnoscu i moralnoscu naroda, sto je preduslov za njegov napredak i unapredjenje svih oblasti ljudskog zivota.

Dj. K.

Apel za zastitu Decana i Pecke patrijarsije

U CEKANJU POMOCI

Srpski srednjovekovni manastiri na Kosovu i Metohiji predstavljaju najvredniji deo nase kulturne bastine u toj srpskoj pokrajini, koja iz politickih i bezbednosnih razloga vec nekoliko godina (od 1998. do danas) najvećim delom nije bila dostupna srpskoj sluzbi zastite. Za to vreme ovi spomenici su, pored uobicajenih faktora rizika, ozbiljno ugrozeni ratnom opasnoću, odnosno teroristickim aktivnostima, a neki od njih su vec i unisteni. O tome najpotpunije svedoci publikacija "Raspeto Kosovo" u izdanju Rasko-prizrenske eparhije gde je pobrojano 107 na razlicite nacine ostecenih ili unistenih crkava i manastira, podignutih od srednjeg veka do danas, gde je jasno pokazan stepen katastrofe koja je zadesila srpsku kulturnu bastinu na Kosovu posle dolaska snaga NATO do maja

2001. godine.

U takvom sklopu okolnosti uvrscenje manastira Decana i Pecke patrijarsije na listu od 100 najugrozenijih spomenika sveta za 2002. godinu od strane Svetskog spomenickog fonda (Njorld Monument Fund), ugledne americke nevladine organizacije, predstavlja dogadjaj od prvorazredne vaznosti. Rec je o prvom medjunarodnom zvanicnom priznavanju vrednosti nashih spomenika kulture i njihove ugrozenosti, posle visegodisnjih sankcija koje su precutno obuhvatale i polje kulture. Znacaj ovog izbora je tim veci jer je rec o spomenicima sa teritorije Kosova i Metohije. Kada se bude vratila u tu srpsku pokrajinu pod stranom upravom, domacoj sluzbi zastite ce biti neophodna raznovrsna strana pomoc u obavljanju radova na zastiti tamosnjih spomenika kulture i zbog toga je veoma vazno da njihove vrednosti spomenika budu potvrđene na medjunarodnom planu.

Sanse za uspeh

Svetski spomenicki fond, osnovan 1965, bavi se zastitom ugrozenog kulturnog nasledja cija se vrednost prepoznaje u medjunarodnim razmerama. Njorld Monument Njatch, kao njegov poseban program, koji postoji od 1996, svake dve godine sacinja listu od 100 najugrozenijih spomenika iz citavog sveta. Kriterijumi su istorijsko-umetnicki i kulturni znacaj spomenika i, naravno, stepen njegove ugrozenosti.

Republicki zavod za zastitu spomenika kulture nominovao je manastire Decane i Pecku patrijarsiju za listu od 100 najugrozenijih spomenika sveta za 2002. godinu. Oba spomenika su izabrana, s tim sto dele jedno mesto, jer predstavljaju dva spomenika slicnih vrednosti iz iste sredine. Do sada je sa teritorije SR Jugoslavije na ovoj listi bila samo sinagoga iz Subotice, dok se ove godine na njoj naslo i staro jezgro Prizrena koje su nominovali Albanci. Ukljucivanje spomenika na listu ne podrazumeva dobijanje sredstava za radove na njegovoj zastiti, ali ga postavlja na vidljivo mesto i doprinosi da se finansijski mocni strani sponzori zainteresuju da ucestvuju u radovima na spomenicima sa liste.

U materijalu koji smo dobili posebno je interesantna publikacija pod naslovom: Criteria, Results & Indicators for Success. Case Studies from the 1996 - 1997. List of 100 Most Endangered Sites (Kriterijumi, Rezultati i Pokazatelji uspeha. Studije slucajeva sa Liste za 1996 - 1997). Tamo je pokazano da sanse za uspeh postoje odnosno tamo su navedeni primeri koji jasno pokazuju da sistem NjMNj-a funkcioniše i da je potrebno pratiti preporuke, od kojih su najvaznije: lobiranje u domacoj sredini i na medjunarodnom planu i izrada projekata. Najuspesniji projekti u proslosti bili su oni gde je pripremljene elaborate pratila dobro organizovana kampanja uz snaznu medijsku podrsku, sto je zadatak koji ceka i nas: nase strucnjake, medije i donatore.

Radovi na sanaciji

Republicki zavod, kao najvisa institucija za zastitu spomenika kulture u Republici Srbiji, preuzeo je na sebe obavezu ostvarivanja mogucnosti koje pruza ukljucenje Decana i Pecke patrijarsije na listu NjMNj-a od 100 najugrozenijih spomenika sveta za 2002, sto je i smisao njihovog postavljanja na tu listu. Zato je u Republickom zavodu nedavno odluceno da strucnjaci iz nase kuće prikupe dokumentaciju i izrade projekte kojim cemo konkurisati za sredstva kod NjMF-a vec na samom pocetku sledece godine. Iz prakticnih i bezbednosnih razloga bice to parcijalni projekti za radove na najugrozenijim delovima zivopisa na oba spomenika, dok ce projekti za arhitekturu i skulpturu uslediti kasnije.

Uz poslove koje ce obaviti Republicki zavod, vaznu pomoc moralo

bi da pruži i Ministarstvo za kulturu Republike Srbije koje svakako treba da prepozna trenutak u kome je od velikog znacaja odvajanje sredstava za pripremne radove na osnovu kojih ce se kasnije, po fazama, izvoditi detaljni projekti. Za njihovu realizaciju, odnosno za spasavanje Decana i Pecke patrijarsije od daljeg propadanja bice potrebna ogromna sredstva, koja Ministarstvo za kulturu ove drzave ne moze da odvoji. Zbog toga je veoma znacajno da se potencijalni domaci sponzori upoznaju sa problemima na spomenicima i da svojim donacijama pomognu u njihovoj zastiti. Zainteresovani donatori se u Republickom zavodu za zastitu spomenika kulture mogu informisati o planovima za konzervatorsko-restauratorske radove na ova dva spomenika. Zato ovaj tekst treba da bude shvacen kao neka vrsta apela ili poziva pojedincima i organizacijama koji bi svojim prilozima zeleli da se uključe u nastavak radova na zastiti nasa dva spomenika kulture ciji je medjunarodni znacaj sada formalno potvrđjen i ukljucivanjem u Njorld Monument Njatch listu od 100 najugrozenijih spomenika sveta.

Aleksandra DAVIDOV-TEMERINSKI

